

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 75 | 2021 | št. 1-2 (163) | str. 1-301

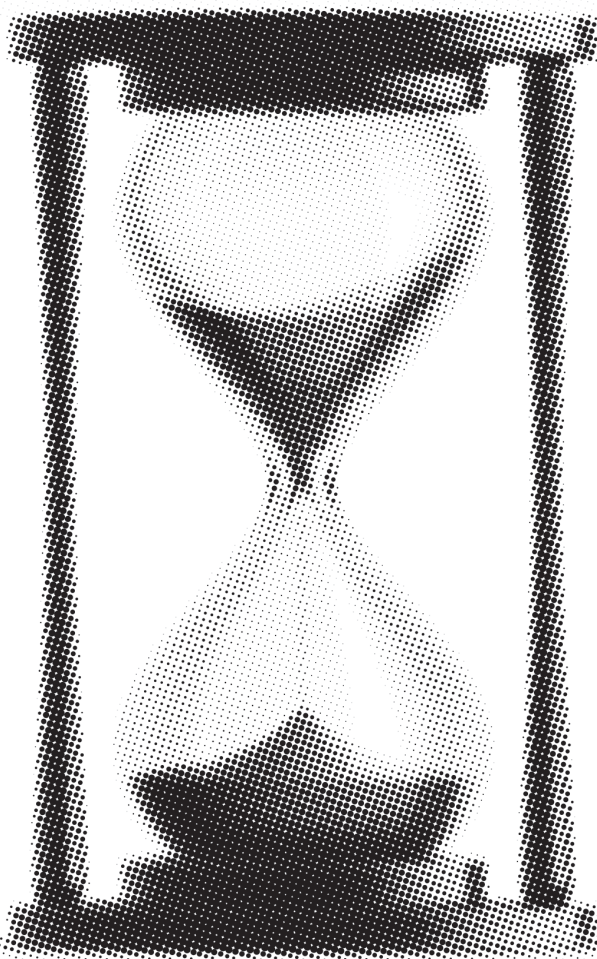

Gregor Sraka, *Jerome's relations to the area of the Western Balkans and the Northern Adriatic in the time of his sojourn in the East (375-420)* • Bernarda Zupanek, *Late Roman Emona: Understanding the transformation of the city* • Josip Banić, *The Mystery of Merania: A New Solution to Old Problems (Holy Roman Empire and the Kingdom of Croatia-Dalmatia during the Investiture Controversy) (Part 2)* • Jernej Kotar, *Deželni glavarji na Krnjskem v srednjem veku* • Goranka Kreačič, *»Važno je prijateljstvo, ki naj ostane«: zgodba o prijateljstvu in političnem udejstvovanju petih mladoliberalcev* • Petra Kim Krasnič, *Integracija ruske emigracije v Jugoslavijo med letoma 1918 in 1941* • Miran Komac, *Pobijanje Ciganov med drugo svetovno vojno v Sloveniji* • Danijel Vojak, *Genocidno stradanje Roma na širem zagrebačkom području za vrijeme Drugog svjetskog rata, 1941.–1945.*

Zgodovinski časopis

HISTORICAL REVIEW

ZČ | Ljubljana | 75 | 2021 | št. 1-2 (163) | str. 1–301

Izdaja
ZVEZA ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE
Ljubljana

GLASILO ZVEZE ZGODOVINSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Mednarodni uredniški odbor: dr. Kornelija Ajlec (SI), dr. Tina Bahovec (SI),
dr. Bojan Balkovec (SI) (tehnični urednik), dr. Rajko Bratož (SI),
dr. Ernst Bruckmüller (AT), dr. Liliana Ferrari (IT), dr. Ivo Goldstein (HR),
dr. Žarko Lazarević (SI), dr. Dušan Mlacović (SI) (namestnik odgovornega
urednika), dr. Božo Repe (SI), dr. Franc Rozman (SI), Janez Stergar (SI),
dr. Imre Szilágyi (H), dr. Peter Štih (SI) (odgovorni urednik), dr. Marta
Verginella (SI), dr. Peter Vodopivec (SI), dr. Marija Wakounig (AT)

Za vsebino prispevkov so odgovorni avtorji, prav tako morajo poskrbeti za
avtorske pravice za objavljeno slikovno in drugo gradivo, v kolikor je to
potrebno. Ponatis člankov in slik je mogoč samo z dovoljenjem uredništva in
navedbo vira.

Redakcija tega zvezka je bila zaključena 6. aprila 2021.

Prevodi: Saša Mlacović (angleščina, nemščina)

Oblikovanje in oprema: Vesna Vidmar

Sedež uredništva in uprave: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani,
Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija, tel.: (01) 241-1200,
e-pošta: info@zgodovinskicasopis.si; <http://www.zgodovinskicasopis.si>

Letna naročnina: za leto/letnik 2021: za nečlane in zavode 32 €, za društvene člane 24 €,
za društvene člane – upokojence 18 €, za društvene člane – študente 12 €.
Cena tega zvezka v prosti prodaji je 16 € (z vključenim DDV).

Naročnina za tujino znaša za ustanove 45 €, za posameznike 35 €
in za študente 25 €.

Plačuje se na transakcijski račun: SI 56020 1 000 12083935
Zveza Zgodovinskih društev Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
Slovenija
Nova Ljubljanska banka, d.d., Trg Republike 2, 1520 Ljubljana LJBASI2X

Sofinancirajo: Publikacija izhaja s finančno pomočjo Javne agencije za raziskovalno
dejavnost RS

Prelom: ABO grafika d.o.o. – zanj Igor Kogelnik

Tisk: ABO grafika d.o.o., Ljubljana, maj 2021

Naklada: 780 izvodov

Zgodovinski časopis je evidentiran v naslednjih mednarodnih podatkovnih
bazah: Scopus, European Reference Index for the Humanities (ERIH),
Historical Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences,
ABC CLIO, America: History and Life, Bibliography of the History of Art,
Ulrich's Periodicals Directory, Russian Academy of Sciences Bibliographies.

<http://www.zgodovinskicasopis.si>
info@zgodovinskicasopis.si

ISSN 0350-5774	
UDK	949.712(05)
UDC	

BULLETIN OF THE HISTORICAL ASSOCIATION OF SLOVENIA (HAS)

International Editorial Board: Kornelija Ajlec, PhD, (SI), Tina Bahovec, PhD, (SI), Bojan Balkovec, PhD, (SI) (Technical Editor), Rajko Bratož, PhD, (SI), Ernst Bruckmüller, PhD, (AT), Liliana Ferrari, PhD, (IT), Ivo Goldstein, PhD, (HR), Žarko Lazarević, PhD, (SI), Dušan Mlacović, PhD, (SI) (Deputy Editor-in-Charge), Božo Repe, PhD, (SI), Franc Rozman, PhD, (SI), Janez Stergar (SI), Imre Szilágyi, PhD, (H), Peter Štih, PhD, (SI) (Editor-in-Chief), Marta Verginella, PhD, (SI), Peter Vodopivec, PhD, (SI), Marija Wakounig, PhD, (AT)

The authors are responsible for the contents of their articles, they must also secure copyrights for the published photographs and figures when necessary. Reprints of articles, photographs, and graphic material are only allowed with explicit permission of the editorial office and must be cited as sources.

The editing of this issue was completed on April 6, 2021.

Translated by: Saša Mlacović (English, German)

Design: Vesna Vidmar

Headquarters and Mailing Address: Oddelek za zgodovino Filozofske fakultete v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenia, phone: +386 1 241-1200, e-mail: info@zgodovinskiasopis.si; <http://www.zgodovinskiasopis.si>

Annual Subscription Fee (for 2021): non-members and institutions 32 €, HAS members 24 €, retired HAS members 18 €, student HAS members 12 €.

Price: 16 € (VAT included).

Subscription Fee: foreign institutions 45 €, individual subscription 35 €, student subscription 25 €
Transaction Account Number: SI 56020 1 000 12083935
Zveza Zgodovinskih društev Slovenije, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana,
Nova Ljubljanska banka, d.d., Trg Republike 2,
1520 Ljubljana LJBAS12X

Co-Financed by: Slovenian Research Agency

Printed by: ABO grafika d.o.o., Ljubljana, May 2021

Print Run: 780 copies

Historical Review is included in the following international databases: Scopus, European Reference Index for the Humanities (ERIH), Historical Abstracts, International Bibliography of the Social Sciences, ABC CLIO, America: History and Life, Bibliography of the History of Art, Ulrich's Periodicals Directory, Russian Academy of Sciences Bibliographies.

<http://www.zgodovinskiasopis.si>
info@zgodovinskiasopis.si

ISSN 0350-5774	
UDK	949.712(05)
UDC	

KAZALO – CONTENTS

Peter Štih , Ob petinsedemdesetem letniku Zgodovinskega časopisa	7
On the Occasion of the 75th Year of Zgodovinski časopis/ Historical Review	

Razprave – Studies

Gregor Sraka , Jerome's relations to the area of the Western Balkans and the Northern Adriatic in the time of his sojourn in the East (375–420)	10–25
Hieronimovi stiki z območjem zahodnega Balkana in severnega Jadrana v času njegovega prebivanja na Vzhodu (375–420)	
Bernarda Županek , Late Roman Emona: Understanding the transformation of the city.....	26–41
Poznorimska Emona: razumevanje transformacije mesta	
Josip Banić , The Mystery of Merania: A New Solution to Old Problems (Holy Roman Empire and the Kingdom of Croatia-Dalmatia during the Investiture Controversy) (Part 2)	42–92
Skrivnost Meranije: nove rešitve starih problemov (Sveto rimsko cesarstvo ter Kraljevina Hrvaška - Dalmacija v času investiturnega boja) (2. del)	
Jernej Kotar , Deželni glavarji na Kranjskem v srednjem veku	94–150
Provincial Governors of Medieval Carniola	
Goranka Kreačič , »Važno je prijateljstvo, ki naj ostane«: zgodba o prijateljstvu in političnem udejstvovanju petih mladoliberalcev	152–187
“Important is the friendship that remains”: A Story of Friendship and Political Activities of Five Young Liberals	
Petra Kim Krasnić , Integracija ruske emigracije v Jugoslavijo med letoma 1918 in 1941	188–215
The Integration of Russian Emigration into Yugoslavia between 1918 and 1941	

Miran Komac , Pobijanje Ciganov med drugo svetovno vojno v Sloveniji	216–239
Mass Killings of Gypsies during World War II in Slovenia	

Danijel Vojak , Genocidno stradanje Roma na širem zagrebačkom području za vrijeme Drugog svjetskog rata, 1941.–1945.	240–265
Genocidal Killings of Romanies in the Broader Area of Zagreb during World War II, 1941–1945	

Jubileji – Anniversaries

Dr. Jože Prinčič – sedemdesetletnik (Aleksander Lorenčič)	268–271
Marking the 70th Birthday of Dr. Jože Prinčič	

V spomin – In memoriam

Poslovil se je profesor dr. Jože Žontar (Matevž Košir)	274–277
In Memoriam: Prof. Dr. Jože Žontar	

Ocene in poročila – Reviews and Reports

Simon Malmenvall, Kultura Kijevske Rusije in krščanska zgodovinska zavest (Matic Batič)	280–282
--	---------

Gabriele Haug-Moritz, Hans Peter Hye, Marlies Raffler ur.), Adel im “langen” 18. Jahrhundert (Sašo Jerše, Filip Draženović)	283–286
--	---------

Boris Golec (ur.), Družbena in identitetna mobilnost v slovenskem prostoru med poznim srednjim vekom in 20. stoletjem (Janez Mlinar).....	287–290
--	---------

Jurij Perovšek, Mojca Šorn (ur.), Narod – politika – država: Idejnopolitični značaj strank na Slovenskem od konca 19. do začetka 21. stoletja (Irena Selišnik)	291–294
--	---------

Michael Stolleis (Hg.), Juristen. Ein biographisches Lexikon. Von der Antike bis zum 20. Jahrhundert (Jože Maček)	295–297
--	---------

* * *

Navodila avtorjem prispevkov za Zgodovinski časopis Instructions for Authors	298–301
---	---------

Ocene in poročila

Juristen. Ein biographisches Lexikon. Von der Antike bis zum 20. Jahrhundert. Herausgegeben von Michael Stolleis. München: C. H. Beck, 1995, 703 str.

Izdajatelj tega leksikona Michael Stolleis, rojen l. 1941, je profesor za Javno pravo in Novejšo pravno zgodovino na Univerzi Johanna Wolfganga Goetheja v Frankfurtu ob Maini in direktor na Institutu Maxa Plancka za Evropsko pravno zgodovino, prav tako v Frankfurtu ob Maini.

Leksikon vsebuje približno 600 biografij pravnikov vseh časov in držav (zelo redko dežel). Stara Kitajska in grško-rimska antika sta prav tako zastopani, kot bizantinski, judovski, arabski in krščanski srednji vek. Knjiga posega do evropske sedanjosti in zajema tudi Severno in Južno Ameriko, Južno Afriko, Rusijo in Japonsko. Biografije je pisalo 109 sodelavcev, večinoma profesorjev in doktorjev prava, le manjše število je le diplomiranih pravnikov. Šibkost knjige je, da za pravnike, ki so v tej knjigi zajeti, večinoma niso navedeni rojstni kraji, pač pa so navedene univerze, kjer so začeli svoj pravni študij. Tudi njihova narodnost skoraj ni navedena. Za habsburško cesarstvo oz. pozneje Avstro-Ogrsko in podobno tudi za nemško državo z veliko deželami ni razvidno iz katere dežele izvira pravnik, ki je v knjigi zajet. Države v Vzhodni Evropi (Bolgarija, prejšnja skupna država Jugoslavija, Romunija, Srbija, Slovenija, razen Črne gore in Hrvaške sploh niso zajete. Iz teh držav v knjigi ni naveden niti po eden uglednejši pravnik. Zdi se, da glavni avtor Michael Stolleis, iz omenjenih držav ni dobil sodelavca, ki bi napisal biografije za tamkajšnje vrhunske pravnike.

Zelo dobro se je odrezala Hrvaška. Za tamkajšnje pravne strokovnjake je napisal biografije dipl. pravnik Zoran Pokravec iz Splita. Tukaj bomo predstavili tri pravnike iz te knjige. Juraj Andrassi (1896–1977) je sklenil svoj juristični študij s promocijo na univerzi v Zagrebu, 1919, nato pa bil tam profesor mednarodnega prava. 1937 in 1951 je predaval na akademiji za mednarodno pravo v Den Haagu. Od leta 1952 je bil v »Institut de droit International«, katerega prezident je bil v letih 1969–1971. Veliko je delal za jugoslovansko zunanje ministrstvo pri reševanju številnih pravnih vprašanj, med drugim za mirovno konferenco 1947, k tako imenovanim »Železnim vratom« ob Donavi, kot tudi pri raznih vprašanjih morskega prava. Objavil je 600 razprav in knjig.

Bogišić Baltazar, je po maturi leta 1859 v Benetkah študiral pravo, filozofijo, zgodovino in filologijo na Dunaju, v Berlinu, Parizu, Münchnu, Giessnu in Heidelbergu. Poleg doktorata iz filozofije je dosegel tudi doktorat iz prava na Dunaju. Njegove okoli leta

1865 začete raziskave južnoslovanskih pravnih običajev so bile objavljene leta 1866 v hrvaščini z naslovom *Von der Wichtigkeit des Sammelns der Volkrechtsgewohnheiten der Slawen* (1866). Njegovih 352 vprašanj z navodili, ki so jih poslali na 4.000 naslovov je vsebovalo *Anweisung zur Beschreibung der im Volke lebenden Rechtsgewohnheiten*. Te raziskave so bile na začetku njegovih življenjskih empiričnih, pravnoetnoloških oz. socioloških raziskav. Na Hrvaškem, v Sloveniji, Srbiji, Bosni in Trakiji in v Hercegovini zbrana dognanja iz narodnega prava je objavil leta 1874 z uvodom v delu: *Das in den Antworten aus den verschiedenen Teilen des slawischen Südens enthaltene Material*.

Leta 1869 je prevzel stolico za *Slovansko pravno zgodovino* v Odesi. Njegov predlog iz leta 1870 za sistematično raziskavo slovanskega prava kot osnove za bodočo kodifikacijo, mu je prinesel sodelovanje pri izdelavi Državljanskega zakonika v Črni gori, ki je leta 1888 kot »Allgemeines Vermögensgesetzbuch« za kneževino Črno goro stopil v veljavo. Kot rezultat njegovih slavofilskih idej je to delo kronalo njegovo kodifikatorsko delo. Z njegovo prvo razmejitevijo družinskega in dednega prava iz premoženjskega prava, je zbudil veliko pozornost in je bilo njegovo delo prevedeno v številne evropske jezike (v nemški jezik 1893). O izvorni metodiki za kodifikacijo je Bogišić reflektiral v *A propos du Code civil du Monténégro. Quelques mots sur le principes et la methode suivis dans la codification du droit civil au Monténégro*. V letih 1893 do 1899 je bil črnogorski pravosodni minister..... Njegove pravnozgodovinske raziskave o družinskih raziskavah so se končale v delu *De la forme Inokosna de la famille rurale chez le Serbes et les Croates*.

Nadalje je objavil več razprav o hrvaškosrbski juristični terminologiji, med drugimi Fachtermini in Gesetzen. Leta 1904 je izšla njegova kritična izdaja Dubrovniških statutov v *Monumenta historici-iuridica Slavorum Meridionalium*.

Politeo, Ivo (1887–1956) je bil od leta 1923 odvetnik v Zagrebu. Bistveno je pripomogel k vzpostavitvi svobodnega odvetništva v Jugoslaviji in je bil med drugim z njegovim zakonom *Grundlagen des Rechtsanwaltsgesetzes* iz leta 1924, vodja gibanja za zakonsko ureditev odvetniške avtonomije. Zakon o odvetnikih, ki je v številnih delih države omogočil samostojno odvetništvo, je bil po številnih zavlačevanjih sprejet leta 1929. Ivo Politeo, ki je bil od leta 1929 do 1941 prvi predsednik Hrvaške odvetniške zbornice, je intenzivno delal na ustanovitvi Zveze odvetnikov, ki je od leta 1931 pod njegovim predsedništvom združil vse odvetniške zbornice. V številnih člankih je branil odvetniško avtonomijo, ne le kot profesionalni privilegij, temveč kot obveznost do družbe in svojega poklica. Da bi to lahko varovali se je Ivo Politeo boril tudi za sodniško neodvisnost, ki je bila leta 1929 s kraljevsko diktaturo odstranjena.

Kodifikacija odvetniške poklicne etike je bila Politeova nadaljnja velika skrb. Za Union internationale de Advocats, katere je bil častni prezident je postal leta 1956, je predložil leta 1954 osnutek odvetniškega Code de morale professionnelle. Od leta 1921 je bil glavni urednik najbolj vplivnega hrvaškega pravnega mesečnika »Mjesečnik« in od 1927 do 1941 glavni urednik revije »Odvjetnik«, je bil kot neodvisni ljudski socialist zaradi njegovega boja za demokratično ustavo trikrat aretiran. Kot odvetnik v znamenitih političnih procesih, npr. l. 1921 proti atentatorjem na

jugoslovanskega notranjega ministra Draškovića, v procesu bombnih atentatorjev leta 1928 na Tita, kot leta 1946 proti kardinalu Stepincu, si je pridobil zelo veli ugled. V letih 1936 do 1956 je bil prezident jugoslovanskega kongresa pravnikov.

Ivo Politeo je bil honorarni docent za delovno pravo na pravni fakulteti zagrebskega vseučilišča. Objavil je veliko članov in razprav iz delovnega prava, m. dr. Handels- und andere Angestellte (1932), Von der Notwendigkeit einer Arbeitsrechtskodifikation (1937); Recht in der Praxis (1938), Einführung in das Arbeitsrecht (1940), kot tudi več zakonskih komentarjev (konkursni red), nepošteno tekmovanje. Vse njegove objave so imele velik vpliv. Z. Pokrovac.

Jože Maček

ISSN 0350-5774

ZČ | Ljubljana | 75 | 2021 | št. 1-2 (163) | str. 1-301